

SEAN

Secretariaat:

Laan Corpus den Hoorn 200

Postbus 481

9700 AL Groningen

T (050) 522 49 80 / 9 81

F (050) 522 49 97

M 06 - 51 27 90 40

E mansveldsean@snn-nl.com

Sociaal - Economische *Adviesraad* Noord Nederland

Aan het Dagelijks Bestuur van het
Samenwerkingsverband Noord Nederland
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Groningen : 8 november 2002
Kenmerk : 079/02
Betreft : **SEAN advies met betrekking tot het concept SNN Jaarprogramma 2003**

SEAN-advies, nr. 56

- **gevraagd advies**
- **behandeld via schriftelijke ronde**
- **uitgebracht op 8 november 2002 aan het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland**

Geacht bestuur,

In antwoord op uw adviesaanvraag over het concept SNN Jaarprogramma 2003 is er een schriftelijke ronde gehouden bij de leden en adviserende leden van de SEAN. Onderstaand advies is besproken in de SEAN Agendacommissie en zal door de SEAN zelf worden geagendeerd in haar vergadering van 22 november 2002.

Was in 2001 de looptijd van Kompas voor het Noorden nog te kort om een consistente lijn in ontwikkelingen van maatregelen te zien, nu beginnen trends zich duidelijker af te tekenen. De doelstelling die in Kompas is gesteld, is het inlopen van het economisch faseverschil van 43.000 additionele arbeidsplaatsen in Noord Nederland. Pas in 2003, bij de Midterm Review, zal duidelijk worden of dit faseverschil van 43.000 nog steeds dit aantal bedraagt. Daarnaast zal dan blijken in hoeverre er realisatie van inlopen van dit faseverschil heeft plaatsgevonden. Mede gezien de huidige economische ontwikkelingen ziet de SEAN de uitkomsten en met name de bijbehorende analyses met belangstelling tegemoet.

Nakomen financiële verplichtingen kabinet

Het is belangrijk dat aan de toezeggingen voor financiering voor de uitvoering van "Kompas" gestalte wordt en blijft worden gegeven. Gezien de bezuinigingsplannen van het huidige kabinet, is het van belang dat het SNN dit nadrukkelijk bij het kabinet onder de aandacht blijft brengen. In dit kader is het ondermeer belangrijk dat de afspraken met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het verstrekken van een jaarlijkse bijdrage aan de Regionale Besturen voor de Arbeidsvoorziening (RBA's) worden vernieuwd. Dit vanwege de gedeeltelijke privatisering van

Arbeidsvoorziening. Dit is te meer urgent gezien de recente voorstellen van het kabinet over reïntegratiebudgetten en gesubsidieerde arbeid. Bovenstaande geldt vanzelfsprekend ook voor andere financieringsbronnen zoals ICES-milieu.

Projectverwerving

De afgelopen twee en een half jaar "Kompas" overziend ligt er bij de SEAN een belangrijk punt van zorg met betrekking tot de projectverwerving. Deze zorg wordt met name aangewakkerd door de onderbesteding bij de maatregelen "Gerichte stimulering van het bedrijfsleven", Verbetering Arbeidsmarkt" en "Scheppen nieuwe werkgelegenheid" binnen het deelprogramma Economische Kernzones en Versterking van de Marktsector.

Het onderdeel versterking marktsector neemt in "Kompas" een cruciale plaats in. Niet alleen gezien de omvang van de geraamde financieringsmiddelen maar ook gezien de belangrijke bijdrage die het marktsectorbeleid zal moeten leveren aan de versterking van het concurrentievermogen van het noordelijke bedrijfsleven met als beoogde uitkomst een structurele verbetering en vergroting van de werkgelegenheid.

In het SEAN advies van februari 1999 wordt reeds aangegeven dat "De toekomstige betrokkenheid van de marktsector inhoud zal moeten krijgen binnen het primaat van de politiek, derhalve in concreto binnen helder geformuleerde beleidsdoelstellingen en door de overheid geselecteerde thema's, criteria, taken, bevoegdheden en procedures (= "Kompas") en dat "....de toekomstige commissies zullen in een plan van aanpak, dat mede gedragen wordt door de sociale partners, een duidelijke opdracht moeten krijgen, waarmee zij snel en effectief kan opereren.". Het lijkt er op dat de nieuwe opzet ten opzichte van de ISP-periode, te weten zonder marktsectorcommissies, toch niet zo effectief is.

Naast de al bestaande marktsectoranalyses heeft het Adviescollege voor de Markt zich met name gericht op beleidsadvisering middels task forces en vraagt de SEAN zich of af de (organisatorische) voorwaarden aanwezig zijn om de mogelijkheid te hebben om snel en effectief met voldoende bevoegdheden te opereren. Zodanig dat de marktsectoranalyses en uitkomsten van de beleidsadviserende task forces ook ten gelde kunnen worden gemaakt in stimulering van de marktsector en dus omgezet kunnen worden in realiseerbare projecten. De SEAN adviseert dringend nadere oriëntatie op dit vraagstuk en concrete vertaling van de reeds ingezette brainstormsessies met betrokken partijen. Task forces en sectordoellichtingen zijn slechts het begin.

Vestigingsbeleid

Het is voor Noord Nederland belangrijk om een breed en positief onderscheidend vestigingsbeleid te voeren en uit te dragen. In het recent, in opdracht van VNO-NCW, gedaan onderzoek door STEC "vestigingsvoordelen van Noord Nederland gekwantificeerd", blijkt dat het Noorden kwantitatief aantoonbaar nationaal onderscheidend is als vestigingsplaats dan elders in Nederland. In dit rapport staan interessante aanknopingspunten voor een beleid gericht op het aantrekken en stimuleren van specifieke sectoren van bedrijvigheid voor Noord Nederland. Breed uitdragen van de kwantitatieve en kwalitatieve voordelen van bedrijfsvestiging in Noord Nederland blijft een belangrijk aandachtspunt.

Onder andere de fiscale faciliteit van vrije afschrijving is een positief onderscheidende vestigingsfactor. Het verbaast de SEAN dan ook dat het kabinet heeft aangekondigd dat deze faciliteit zal worden beëindigd. De raad benadrukt het belang van positief onderscheidende vestigingsfactoren en adviseert het SNN dan ook nadrukkelijk in gesprek te gaan met het kabinet over de achtergrond van hun besluit en in te zetten op voortzetting van deze faciliteit.

Het moge nogmaals gemeld dat de SEAN in dit kader nadrukkelijk van mening is dat de aanleg van een zweeftreinverbinding tussen Noord Nederland en de Randstad van groot belang is voor een duurzame structurele versterking van het vestigingsklimaat.

Bedrijventerreinen

Verder vallen de achterblijvende resultaten op bij de maatregelen "Nieuwe bedrijventerreinen" en "Revitalisering bedrijventerreinen". In Noord Nederland ligt een grote opgave met betrekking tot revitalisering en uitbreiding van bedrijventerreinen. De resultaten bij de maatregelen "Nieuwe bedrijventerreinen" en "Revitalisering bedrijventerreinen" blijven echter achter. De SEAN pleit voor een gestructureerde aanpak voor herstructurering van bedrijfslocaties op noordelijke schaal met als uitgangspunt een Masterplan voor zowel revitalisering als aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Hierbij kan naast het goed in kaart gebrachte aanbod ook een intensieve monitoring van de vraag

plaatsvinden om zo dicht bij de investeringsplannen van het bedrijfsleven te kunnen blijven. Hier zou een coördinerende taak kunnen liggen voor bijvoorbeeld een herstructureringsmaatschappij of de NOM.

Ook de rol van gemeenten binnen het bedrijventerreinenbeleid is er een met meerdere petten en daarmee niet transparant. Gezocht zou moeten worden naar modellen waarbij een helderder rol ontstaat voor gemeenten, projectontwikkelaars en ondernemers om zo tot een hoger rendement en resultaat te komen.

De SEAN is verheugd dat in de maatregelen m.b.t. bedrijventerreinen er een nieuw criterium is toegevoegd met betrekking tot de aanleg van toekomstvastе breedbandinfrastructuur.

Realisering sectorgebonden infrastructuur (M.1.1.c.)

Met betrekking tot de prestaties van dit project (de aanleg van een ethyleenleiding) is de vraag in hoeverre dit project nog actueel is. Een optie zou kunnen zijn dat de overeengekomen middelen worden ingezet ter versterking van het chemisch-industriële cluster in Delfzijl. Dit mede in het licht van de recente besluiten over chloortransport en chloorproductie in Delfzijl.

Thema M3, Versterking van het arbeidsaanbod in Noord Nederland

Gegeven de huidige economische ontwikkelingen is het een uitermate ongewenste ontwikkeling dat er onderbesteding dreigt voor maatregelen genoemd onder thema M3, de versterking van het arbeidsaanbod in Noord Nederland. De SEAN vindt deze constatering verontrustend.

Flankerend aan het stimuleren van economische ontwikkelingen van het Noorden is een actief arbeidsmarktbeleid nodig. Enerzijds om zoveel mogelijk te voorkomen dat de economische ontwikkeling, ondanks de nog relatief grote arbeidsreserves, wordt belemmerd door onvoldoende arbeidskrachten die aan de gevraagde kwalificaties voldoen. Anderzijds om er voor te zorgen dat de extra werkgelegenheid ook ten goede komt aan de vele mensen die nu nog werkloos zijn of met werkloosheid worden bedreigd.

Het door het Noorden gepropageerde actieve arbeidsmarktbeleid vergt dat thans wordt bezien of aanpassing nodig is. Dit niet alleen vanwege de algemene economische ontwikkeling, maar ook vanwege de plannen van het kabinet en het feit dat een aantal maatregelen opgenomen in Kompas kennelijk onvoldoende werken. De budgetten bestemd voor een betere werking van de arbeidsmarkt worden onvoldoende benut. Het niet benutten van de budgetten wordt met name veroorzaakt door onvoldoende projectgenererend vermogen. Het is belangrijk dat met name hier aan wordt gewerkt. Zowel vanuit de provincies, BOA en de AMa. Daarnaast mag verwacht worden dat van de nieuw ingestelde RPA's ook op dit terrein een stimulerende werking uitgaat. Aandacht moet worden besteed aan het uitzoeken naar de oorzaken van het niet voordragen van passende projecten. De projectontwikkeling dient nadrukkelijk te worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Waar nodig en mogelijk dient het Kompas hierop aangepast te worden. Het verdient aanbeveling hierin ook de evaluatie rondom de O&O fondsen te betrekken.

Het is in de huidige economische ontwikkelingen van belang dat er ook extra aandacht wordt besteed aan het voorkomen van werkloosheid: herplaatsing binnen bedrijven of bemiddeling vanuit dienstverband. De raad is van mening dat de voorgestelde bezuinigen op de budgetten bestemd voor een betere werking van de arbeidsmarkt zeker nu niet moeten worden doorgevoerd. Met name gaat het dan om de sterke korting van 25 miljoen Euro op het budget voor de maatregel M.3.1.b.: verbetering werking arbeidsmarkt. Enerzijds is het zaak om eerst te bezien in hoeverre de extra inspanningen gericht op het stimuleren van de projectontwikkeling effect hebben. Anderzijds is het zaak om te bezien of tot aanpassing kan worden gekomen van de maatregelen in het kader van Kompas die gericht zijn op een betere werking van de arbeidsmarkt. Meer flexibiliteit in regelgeving is noodzakelijk. De SEAN heeft positief geadviseerd met betrekking tot de nieuwe loonkostenpremieregeling (LPR) als belangrijke impuls om nieuwe banen te creëren. Echter bij deze regeling is geen aandacht voor de invulling van deze banen. De SEAN pleit ervoor om in SNN verband de mogelijkheid te onderzoeken of aanname van werkloos werkzoekenden of met werkloos bedreigden op deze nieuwe banen financieel kunnen worden ondersteund.

Zakelijke dienstverlening niet altijd een stuwende sector

Op pagina 16 in het concept jaarprogramma wordt de sector zakelijke dienstverlening als overwegend stuwend aangemerkt. Hier wil de raad een nuance aanbrengen en de specifieke omstandigheden van Emmen onder de aandacht brengen met hierbij de kanttekening dat de raad op dit moment niet kan bezien of dit in meerdere grote gemeenten in Noord Nederland speelt. De sector zakelijke

dienstverlening in de regio Emmen is zeker niet stuwend te noemen maar met name voorwaardescheppend voor andere, wel stuwende bedrijvigheid. Voorwaardescheppend naar andere sectoren in de regio zoals industrie, groothandel, transport en communicatie (een uitzondering kan worden gemaakt voor call centers). Met name als het gaat om de maatregelen "Vernieuwing Stationsgebieden" (S.3.1.) en "Functieverandering van niet goed gesitueerde bedrijven" (S.3.2.) is dit aspect van groot belang. Zoals wordt aangegeven zijn de maatregelen in termen van arbeidsplaatsen zeer effectief. Het ontwikkelen van bedrijfsruimte voor de sector zakelijke dienstverlening maakt een wezenlijk onderdeel uit van deze maatregel. Het strikt vasthouden aan de eis dat het hier moet gaan om stuwende bedrijvigheid, zoals in de uitvoeringspraktijk tot dusver gebeurt, maakt de maatregel voor in dit geval de situatie Emmen moeilijk, zo niet, onmogelijk te realiseren.

Afsluitend nog een opmerking op de Veenkolonien. In het veenkoloniale gebied dient de economische structuur versterkt te worden. Meer ruimte is nodig voor ontwikkeling van de marktsector en stimulerend beleid hiertoe vanuit Kompas. Als voorbeeld wordt genoemd de inzet op gevarieerde bedrijventerreinen in de Veenkolonien en ontwikkelen van speciale investeringsfaciliteiten hiervoor.

Voor de Sociaal-Economische
Adviesraad Noord Nederland

K.W. Swaak
voorzitter

W.J. Mansveld
secretaris